

## Izba Pamięci im. Jana Wyżykowskiego

Wanda Wdowiak\*

W spartańskich warunkach „urodziła się” ruda miedzi, która stała się chlubą nie tylko Sieroszowic, lecz także całego Dolnego Śląska oraz całej Polski. To było największe odkrycie geologiczne. Odkrycie złóż miedzi to nieoceniony dar, który sprawił, że nasza mała ojczyzna przeobraziła się w ważny ośrodek przemysłowy. W dzisiejszych czasach, kiedy cenne jest każde miejsce pracy, Jan Wyżykowski wciąż „oferuje pomoc”, gdyż zatrudnienie w kopalniach czy hutach istniejących w naszym okręgu wielu rodzinom zapewnia środki do życia.

Z uznaniem i szacunkiem należy wspominać, doceniać, wręcz podziwiać upór i niezwykłą determinację wielkiego geologa Jana Wyżykowskiego, który stał się odkrywcą złoża miedzi i sprawcą powstania i rozkwitu wielkiego koncernu miedziowego.

Lata 50., pejzaż Sieroszowic, jak wielu innych wsi, typowo rolniczy — konie, wozy na drewnianych kołach, polne kwiaty na łąkach, przy domach królują malwy dodające uroku. W dali, co kilkaset metrów wieże wiertnicze, a w niektórych domach zakwaterowani pracownicy wierceń. Dom nr 56 — państwa Lelickich — przeszedł do historii, tam bowiem kwaterę miał Jan Wyżykowski, a jedna z wież wiertniczych okrzyknięta została *Wiktoria* — czyli zwycięstwem. Tak właśnie było w deszczową sobotę 23.03.1957 r., kiedy na głębokości 655,95–658,7 m natrafiono na złoża rudy miedzi (ryc. 1). Ponury deszczowy dzień nie przysłonił jednak radości i euforii całego zespołu Jana Wyżykowskiego, kiedy natrafili na to, czego szukali — na miedź.

Dr Wyżykowski od początku wiedział, że tu jest miedź, i dokładnie wiedział, gdzie jej szukać. Oprócz Jana Wyżykowskiego i jego współpracowników mało kto wierzył, że złożo może być aż tak rozległe i długie. Kontynuowanie pracy wymagało jeszcze i wtedy przełamania oporu i niechęci wielu negatywnie nastawionych osób, którym głębo-

kość złóż wydawała się zbyt duża, aby można było prowadzić eksploatację.

Po tak wielkim odkryciu inżynier Wyżykowski zapewniał państwa Lelickich, że „Sieroszowice teraz będą miastem”. Słowa się nie sprawdziły, ale jako mieszkańcy Sieroszowic jesteśmy dumni, iż w skróconym odpisie aktu urodzenia miedzi, oprócz dr Jana Wyżykowskiego jako „ojca”, znalazły się Sieroszowice, które stały się miejscem urodzenia. W 1982 r.

postawiony został na drodze prowadzącej do SW-3 obelisk upamiętniający odkrywcę (ryc. 2). Ze smutkiem należy dodać, że długo traktowano go marginesowo, a nie jako symbol dumy, bogactwa i pamięci o wielkim geologu. Ten kamienny obelisk stojący z dala od wioski przykuł uwagę pewnej grupy ludzi, którzy postanowili przypomnieć wielkie wydarzenie i nadać mu odpowiednią rangę.

Ta nieliczna grupa osób zdobyła poparcie lokalnych władz i parlamentarzystów, znalazła zrozumienie i pomoc dyrekcji ZG Polkowice-Sieroszowice oraz przychylność władz KGHM-u. Współpraca zaowocowała otwarciem w miejscowej świetlicy Izby Pamięci im. Jana Wyżykowskiego (ryc. 3). Izba wystrojem nawiązuje do czasów odkrycia złóż rudy miedzi oraz bogactwa przemysłu miedziowego. W Izbie Pamięci im. Jana Wyżykowskiego są gromadzone eksponaty związane z historią rudy miedzi,



Ryc. 1. Miejsce historycznego wiercenia

pamiętki z życia wielkiego geologa, fotografie i wzmianki z publikacji prasowych o odkryciu geologicznym sprzed 50 lat.

31.03.2006 r. zostało zarejestrowane Towarzystwo Przyjaciół im. Jana Wyżykowskiego w Sieroszowicach, w którego skład weszli mieszkańcy wsi, a prezesem została inicjatorka całego pomysłu — Wanda Wdowiak.



Ryc. 2. Obelisk z tablicą upamiętniającą odkrycie złoża rudy miedzi. Ryc. 1 i 2 fot. W. Kaczmarek

\*prezes Towarzystwa Przyjaciół im. Jana Wyżykowskiego, Sieroszowice 39, 59-160 Radwanice



**Ryc. 3.** Ekspozycja w Izbie Pamięci im. Jana Wyżykowskiego. Fot. W. Wdowiak

Obchodzona w tym roku 23 marca 50. rocznica odkrycia złóż rudy miedzi była okazją do przeprowadzenia

remontu sali. Na prośbę Towarzystwa Przyjaciół im. Jana Wyżykowskiego, zarządzeniem wójta Gminy Radwanice — Sabiny Zawis — nosi nazwę *Sala Miedziowa*.

Dzisiaj, kiedy nasz głos został wysłuchany, kiedy otrzymaliśmy pomocną dłoń, każdy mieszkaniec, każdy uczeń, każde dziecko wie, kto to jest Jan Wyżykowski. Obchody kolejnych rocznic odkrycia rudy miedzi, Zmagania na Jana, Dzień Górnika, Miedziowy Zawrót Głowy, Sieroszowice Mieć Miedź są imprezami cyklicznymi organizowanymi przez Towarzystwo Przyjaciół im. Jana Wyżykowskiego, a ich zapleczem i tłem jest Izba Pamięci.

Wszystkie pomysły i przedsięwzięcia były i są realizowane przy pomocy i współpracy KGHM-u oraz władz samorządowych i lokalnych. Dzięki przychylności tych osób historia odkrywcy rudy miedzi — Jana Wyżykowskiego — jest wciąż żywa. Stosownym jest przypomnieć, iż przysmak Jana Wyżykowskiego — pierogi — jest podawany na wszystkich spotkaniach, uroczystościach i obchodach kolejnych rocznic w Sieroszowicach.